

Societate

Matematic vorbind

Vreau ceea ce vor toți: stabilitate economică și socială, securitate și bună-cuviință

Din 2010, Svetlana Cojocarucupă funcția de director al Institutului de Matematică și Informatică al Academiei de Științe a Moldovei. Este doamna care inspiră nu doar la cifre și ecuații, așa cum obișnuim să credem despre un cercetător-matematician

consacrat. Sîntem atît de departe de niște noțiuni care, de fapt, ne sînt de un real folos la fiecare pas. Marea noastră majoritate consideră că nu are treabă cu gramaticile formale și limbaje, cu algebra computațională, cu așa-numitele calcule molecu-

lare, interfețe inteligente sau tehnologiile societății informaționale. Nu conștientizăm, dar, în realitate, sîntem permanent uniți prin conexiune la aceste materii înalte, fie și prin același simplu telefon mobil, pe care îl purtăm în buzunar.

- Doamna Cojocarucupă, doar cîteva întrebări. Chiar de mic copil ați visat să deveniți matematician?

- Eu am fost un copil ca toți copiii. Țin minte, în ultimele clase de școală aveam de ales una din două opțiuni – matematica sau literatura. În clasa a 9-a, la noi în școală a venit un profesor în vîrstă, domnul Alexei Cozacenco, care m-a făcut să cred că matematica, totuși, e frumoasă. Mult înseamnă cînd cineva te călăuzește, îți arată drumul potrivit.

- Cum e să conduceți o instituție cu greutate academică? Pe scurt, un CV al IMI.

- De curînd, am sărbătorit 50 de ani de la Fondarea Institutului de Matematică și Informatică, instituția care s-a afirmat ca un centru de cercetare avansată, cu specialiști recunoscuți în țară și peste hotare, cu tradiții și școli, cu un colectiv frumos. Mă refer la cei 16 doctori habilitați și 30 de doctori, adică 50 la sută din colectivul nostru. Apropo, institutul nostru a fost cel care a procurat prima mașină electronică de calcul din Moldova, a instalat prima rețea locală din AȘM și primul nod grid în baza unui cluster cu 48 de noduri. O istorie a acestui domeniu se găsește în muzeul recent deschis în incinta Institutului de Matematică și Informatică. Mă bucur să spun că sîntem lideri în domeniul cercetării, fapt recunoscut și atribuit, inclusiv la nivel internațional, la ultimele acreditări. Cu alte cuvinte, intrăm în categoria A, ceea ce ar însemna performanță și rezultate, fundamentale și aplicative. Vrem ca cel puțin o treime să fie tineri, unde mai pui că unele proiecte condiționează cenzul de vîrstă, dar aici e o problemă și înțelegeți ce vreau să spun. Putem angaja, de exemplu, un tînar care a absolvit universitatea, la început pe post de inginer, cu un salariu de 1160 de lei. Bine, anual, lefa poate crește puțin, dar acest spor este suficient doar pentru a acoperi inflația. Iată de ce, unii cercetători sînt puși în situația de a-și găsi surse suplimentare pentru a supraviețui, fie prin cumularea unor altor activități, fie prin îngrijirea unor parcele de pămînt. Asta de-acu nu-i nici cercetare, nici agricultură.

- De ce cele mai mici concursuri la universități sînt la matematică, fizică, chimie?

- Trist este faptul că matematicianul, deocamdată, nu se regăsește în societate. Întrebarea e simplă – unde va munci după absolvire? Pedagog sau om de știință? Dacă om de știință, iarăși sînt nevoită să amintesc de acei 1160 de lei. Altceva este

Foto din arhiva personală

Doamna Svetlana Cojocarucupă a urcat, treaptă cu treaptă, în ierarhia profesională, de la inginer-programator, în 1974, pînă la vicedirector și director al Institutului de Matematică și Informatică. Este doctor habilitat în informatică, profesor cercetător. Soțul dumneaei, Vitalie Cojocarucupă, muncește șef de echipă la una dintre marile companii de telefonie mobilă din Moldova. Au un fiu care activează tot în domeniul tehnologiilor informaționale la Universitatea de Medicină și Farmacie, cu alte cuvinte, întreaga familie este conectată la IT. La rubrica pasiuni și timp liber, doamna Cojocarucupă a spus că îi plac lecturile, dar și figurinele de pisici, colecție alcătuită din cîteva sute de exemplare.

informatica, un domeniu care, în ultima perioadă, cunoaște o ascensiune economică, iar lefurile depășesc media de 8000 de lei pe țară. Tinerii aleg IT pentru că e pe placul lor, dar și motivarea e pe potrivă.

- Cine sînt acei care muncesc la Institutul de Matematică și Informatică?

- Cu privire la vîrstă, constatăm că, în ultimii 10 ani, a crescut de 5 ori numărul persoanelor în vîrstă, adică după 65 de ani. Numărul celor de pînă

la 35 de ani se menține oarecum constant, dar, totuși, fluctuația cadrelor pe acest segment rămîne mare. Totodată, tot mai mic este numărul colaboratorilor cu vîrstă cuprinsă între 45 și 54 de ani, care, de regulă, sînt cercetători formați, cu o bună productivitate științifică. Dat fiind faptul că am amintit de productivitate științifică, vreau să menționez un studiu care reflectă rolul muncii noastre - rapoartele Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică pentru anii 2009-2013.

Analizînd datele din aceste rapoarte, putem constata că numărul de lucrări publicate de către cercetătorii IMI este cu mult mai mare în comparație cu cele publicate de către angajații din patru universități prestigioase din țară luate împreună.

- În Occident, cercetările, în mare parte, sînt finanțate din industrie. Noi industrie nu prea avem, și atunci?

- Din start trebuie să spunem că nu este corect să ne comparăm cu țările dezvoltate ale Uniunii Europene. În Germania, bunăoară, 30 la sută din finanțarea renumitelor Institute Fraunhofer se face de la stat, restul de la diferiți agenți economici. Corect, se face multă cercetare în universități, numai că la ei cadrele didactice nu au 1000 de ore de predare, cum se întîmplă la noi. De laboratoare moderne și bine dotate nici nu mai amintesc. Trebuie să înțelegem că și Occidentul este foarte diferit, mă refer la domeniul cercetării, în special la organizare. Important e să avem productivitate, să generăm idei, să mișcăm lucrurile înainte. Sînt încă atîtea și atîtea de exploatat.

- Cum vedeți viitorul apropiat și ce așteptări aveți de la clasa politică?

- Ca cetățean simplu, vreau ceea ce vor, probabil, toți cetățenii - stabilitate economică și socială, securitate și bună-cuviință, adică civilizație. În ziua alegerilor, eram în Germania, acolo am votat. Și am votat pentru un viitor mai bun, european, firește. Drept că, între timp, au apărut și decepțiile de rigoare, dar cred că, încetul cu încetul, vom face ordine în propria noastră casă. Prin urmare, încerc să fiu optimistă. O soluție poate ar fi să avem cît mai multe femei la conducere și mă bazez pe atîtea exemple reușite din toată lumea, cum ar fi, bunăoară, Margaret Thatcher, Benazir Phutto, Indira Gandhi, Angela Merkel și multe multe altele. La ziua mea de naștere, una dintre tinerele noastre colaboratoare mi-a dorit să trăiesc într-o țară prosperă. Vedeți cît de simplu e, dar, totodată, atît de complicat!

Stan LIPCANU

Acest articol este publicat în cadrul Programului ONU „Femeile în politică”, implementat de Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în parteneriat cu Fundația Est-Europeană și Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”, finanțat de Guvernul Suediei. Opiniile exprimate în cadrul materialului aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția Programului.